

ת"פ 2357/12-15 - מאור קרני נגד מדינת ישראל - תביעות פ"ת

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"פ 2357-12-15 מדינת ישראל נ' קרני

בפני	כבוד השופט, סגן נשיאה חגי טרסי
מבקש	מאור קרני
	ע"י ב"כ עו"ד שפקמן וקורוליק
נגד	
משיבה	מדינת ישראל - תביעות פ"ת

החלטה

לפני בקשה לביטול כתב אישום בגין פגם או פסול בכתב האישום ובגין אכיפה בררנית. הבקשה הוגשה כטענה מקדמית, עובר למתן מענה לכתב האישום ולשמיעת הראיות, ובמרכזה החלטת מח"ש שלא לפתוח בחקירה כנגד שוטרים, אשר לטענת הנאשם השתמשו כלפיו בכוח בלתי סביר וגרמו לו לחבלות. הטענה המקדמית שעניינה פגם או פסול בכתב האישום הייתה מבוססת על ההנחה כי בעת הגשת כתב האישום טרם ניתן "אישור שפיטה" מטעמה של מח"ש, וזאת בניגוד להנחיות פרקליט המדינה, אלא שבמהלך הדיון שהתקיים בפני התברר כי אישור כזה הונפק ונמסר לידי התביעה עובר להגשת כתב האישום. לפיכך, הוסרה טענה זו מעל סדר היום, ונותר להכריע אך בשאלת האכיפה הבררנית, הנובעת מכך שלא נפתחה כלל חקירה נגד השוטרים. על מנת להכריע בבקשה, אפתח בתיאור עובדתי קצר של השתלשלות העניינים ולאחר מכן אציג את המצב המשפטי בסוגיה זו ואיישמו על המקרה שבפני.

רקע עובדתי:

ביום 1.12.15, הוגש נגד הנאשם כתב אישום ובו שני אישומים בעבירות של אימים, ניסיון תקיפת שוטר בעת מילוי תפקידו, הפרעה לשוטר והעלבת עובד ציבור, וזאת בגין אירועים שהתרחשו ביום 30.11.15. גילויי האלימות הפיזיים המיוחסים לנאשם כלפי השוטרים בוצעו, כך על פי הנטען בכתב האישום, בעת שהוחזק הנאשם בתחנת המשטרה בפתח תקווה, כאשר כתב האישום עצמו מציין כי על מנת "להשתלט" על הנאשם, ובתגובה לגילויי האלימות מצדו, הפעילו גם השוטרים כוח כלפיו.

מהמסמכים שהוצגו בפני עולה כי כתב האישום הוגש לאחר שהתקבל בידי יחידת התביעות "אישור שפיטה" ממח"ש,

הנושא אף הוא התאריך 1.12.15. ממסמך זה עולה כי לאחר עיון בחומר הראיות בעניינו של הנאשם, הוחלט על ידי פרקליט בכיר במח"ש כי נסיבות העניין אינן מצדיקות פתיחה בחקירה פלילית. עוד הובהר במסמך, כי מדובר באישור שניתן בנוהל מזורז על יסוד החומר שהועבר לעיון מח"ש.

בהמשך, ביום 6.12.15, נשלח מכתב מפורט, מטעמה של המחלקה לחקירות שוטרים, אל הנאשם עצמו, ובו הודעה על ההחלטה שלא לנהל חקירה נגד השוטרים. בין היתר נכתבו במכתב זה הדברים הבאים: **"לאחר שעיינו בתלונתך ובחומר שהגיע לידנו בנוגע לאירוע נשוא התלונה, הגענו למסקנה כי נסיבות העניין אינן מצדיקות פתיחה בחקירה נגד הנילון. למסקנה זו הגענו שכן מחד גיסא, החומר שנאסף עד כה אינו מצדיק ניהול חקירה פלילית בתלונתך לאור מכלול נסיבות האירוע, ומאידך גיסא, נמצאו ראיות לכאורה המצדיקות הגשת כתב אישום נגדך בגין האירוע האמור באופן מיידי, וניהול החקירה נגד הנילון בשלב זה יעכב ללא הצדקה את ההליך המשפטי האמור להתנהל נגדך".** עוד הובהר במכתב כי הנאשם רשאי לערור על ההחלטה בפני היועץ המשפטי לממשלה, בתוך 30 ימים ממועד קבלת המכתב. עותק ממכתב זה נשלח גם לסנגור ביום 27.12.15 ועמו הודעה לקונית לפיה **"תיקנו שבנדון נגזר ללא חקירה מאין עניין לציבור"**.

ב"כ הנאשם לא קפא על שמריו ומיהר להגיש כבר ביום 15.12.15 תלונה מפורטת ומסודרת למח"ש, תוך הפנייה לחומר הראיות שנאסף במסגרת חקירת המשטרה. בעקבות זאת נשלחה לסנגור המלומד תשובת מח"ש מיום 12.1.16, ממנה עולה כי לאחר עיון בתלונה המפורטת, הגיעו אנשי מח"ש לכלל מסקנה כי אין בתלונה המחודשת כדי לשנות את ההחלטה מיום 1.12.15, כמפורט במכתב שנשלח לנאשם ביום 6.12.15. עוד הובהר כי החלטות מח"ש התקבלו במקרה זה על יסוד חומרי החקירה המשטריים, שהועברו למח"ש בעת הבקשה להנפקת אישור שפיטה, ועליהם בלבד. הנאשם ובאי כוחו לא השלימו עם החלטות מח"ש וביום 8.2.16 הגישו הודעת ערר ליועץ המשפטי לממשלה, בבקשה לבחון מחדש את החלטת מח"ש שלא לפתוח בחקירה נגד השוטרים.

באי כוח הנאשם, עורכי הדין אורן שפקמן ורעות קורוליק, טוענים בבקשתם כי בפועל הוכה הנאשם קשות על ידי שוטרי התחנה, אשר השתמשו כלפיו בכוח מופרז, בלתי סביר ובלתי מוצדק וגרמו לו לחבלות קשות. עוד טוענים הם כי מדובר באירוע אשר תועד במצלמות המותקנות בתחנת המשטרה וכי די לצפות בסרטון המתעד האירועים על מנת להשתכנע כי קיים חשד סביר לביצוע עבירות תקיפה כלפי הנאשם על ידי השוטרים, ומה גם שקיימים חומרי חקירה נוספים התומכים בטענות הנאשם. בנסיבות אלה, כך לטעמם, החלטת מח"ש שלא לפתוח בחקירה מנוגדת להנחיות פרקליט המדינה ומהווה אכיפה בררנית. כמו כן, גניזת תלונה של אזרח כלפי שוטר מחוסר עניין לציבור הנה בעייתית כשלעצמה, שהרי ברי כי לציבור עניין רב בבירור מקרים בהם פועלים לובשי מדים באופן אלים, ללא הצדקה, כלפי אזרחים שבפיקוחם. מנגד, סבורה התביעה כי דין של הטענות כלפי התנהלות מח"ש להתברר במסגרת הליך הערר שהוגש ליועמ"ש, ולא במסגרת ההליך הפלילי נגד הנאשם. תגובתה כוללת גם התייחסות להיבט הראייתי, לפיה סבורה התביעה כי השוטרים נקטו כלפי הנאשם בכוח סביר, בשים לב לעוצמת ההתנגדות שהפגין הנאשם כלפיהם.

דין והכרעה:

בטרם אתייחס לגופו של מקרה, ראוי יהיה לפתוח באמירה עקרונית ולפיה לציבור בכלל, ולכל אחד ואחד מהפרטים

המרכיבים אותו בפרט, עניין רב בבירור קפדני של מקרים בהם חורגים אנשי שררה מהסמכויות המוקנות להם בדין, ונוקטים חלילה בגילויי אלימות בלתי מוצדקים כלפי אזרח המצוי בפיקוחם או במשמורתם. על רקע זה, עילת הגניזה של "היעדר עניין לציבור", מעוררת באופן טבעי תחושה קשה בקרב מלינים ובאי כוחם, הפונים בתלונה למח"ש, ומסבה אי נוחות רבה אף לבתי המשפט הדנים באירועים מעין אלה. די להפנות בהקשר זה לדברי ביהמ"ש המחוזי בנצרת במסגרת ע"פ (נצרת) 2658-06-11 מ"י נ' טלקר (13.9.11):

"אין חולק באשר לחובתה של מח"ש לחקור כראוי תלונות נגד שוטרים, הנחשדים בביצוע עבירות. השימוש במונח "חוסר עניין לציבור" במקרה כזה אכן גורם לאי נחת שכן קשה לתאר מקרים בהם אין עניין לציבור לאתר שוטרים האמונים על שמירת החוק, אשר אינם מבצעים את תפקידם בדרך ראויה ומפעילים סמכויות שניתנו להם בדין, בדרך לא חוקית.

מן הראוי שמח"ש תציין בצורה ברורה את סיבת סגירת תיק החקירה; התנהלות זו תמנע אי הבנות ותגביר את אמון הציבור בפועלה."

לנוכח קשיים אלה אף הובעה בעבר הדעה כי כשמדובר בגניזה בגין חוסר עניין לציבור "קיימת סבירות גבוהה יותר כי טענת הנאשם להגנה מן הצדק תתקבל, זאת משום שלציבור עניין רב כי תלונות הדדיות של שוטר מול אזרח בעקבות אירוע נתון, יחקרו ויבוררו שתיהן עד תום, מתוך גישה שוויונית ובלתי מפלה". ראו לעניין זה דברי בית המשפט המחוזי בירושלים בעניין סנדור (ע"פ (י-ם) 2139/08 מ"י נ' סנדור (1.6.08)), בו דווקא התקבל ערעור המדינה על החלטת בית משפט השלום לבטל את כתב האישום מחמת "הגנה מן הצדק", והדין הוחזר לבית המשפט קמא לצורך שמיעת הראיות. באותו מקרה נגזז תיק החקירה במח"ש מחמת "חוסר ראיות", כך שסוגיית הגניזה מחמת "חוסר עניין לציבור" לא נדונה ישירות, אלא אגב אורחא בלבד.

בשנים שחלפו מאז ניתן פסק הדין בעניין סנדור נדונו לא פעם בבתי המשפט המחוזיים מקרים בהם הורו הערכאות הדיוניות על ביטול כתב אישום מחמת הגנה מן הצדק, לאחר שתיקי מח"ש נגנזו מחוסר עניין לציבור. ברובם המוחלט של מקרים אלה התקבלו ערעורי המדינה ובתי המשפט קבעו כי לא היה מקום לבטל את כתבי האישום על רקע זה.

החלטה ראשונה הראויה לאזכור הנה זו שניתנה בעניין קנדרו (ע"פ (חיפה) 10726-01-11 מ"י נ' קנדרו (24.3.11)), במסגרתה אמנם לא שלל בית המשפט את האפשרות כי להימנעות מחקירת מח"ש תהיה השלכה גם במסגרת ההליך הפלילי, אך עמד על הקושי ביצירת הזיקה בין ההליכים השונים והבהיר כי במקרים בהם מחליטה מח"ש על גניזת התיק, דרך המלך המצויה בידי הנאשם הנה הגשת ערר על ההחלטה הנ"ל או פנייה לבג"צ. עוד הביע בית המשפט את עמדתו העקרונית ולפיה:

"סבורים אנו כי יצירת זיקה מיידית בין מחדל בחקירת שוטרים ובין קיום של הליך פלילי מעוררת בעיות אשר ראוי למנוע. הליך פלילי צריך להתברר כאשר על בית המשפט לזמן את השוטרים ולשמוע את מכלול הטענות ויכול היה בית משפט לקבוע לאחר שמיעת העדויות כי למעשה המשיב הוא זה שהותקף ולא להיפך. ביטול כתב אישום עקב אי ביצוע פעולת חקירה במח"ש אינו הסעד הנכון ויכול גם לגרום לתמריץ שלילי להגשת תלונות סרק נגד שוטרים

באופן שבו תוצף מח"ש בתלונות וכתוצאה מאי חקירה ראויה יטענו טענות שעניינם להגנה מן הצדק.

פסק הדין הבא שדן בסוגיה זו ניתן בבית המשפט המחוזי בנצרת בעניין **טלקר** שהוזכר לעיל. לצד בחינת הנסיבות הספציפיות של גניזת תיק החקירה במח"ש, אשר הובילה למסקנה כי בסגירת התיק לא הייתה הבעת עמדה ערכית של מח"ש לגבי חשיבות החקירה או ניסיון לחפות על מעשיהם של שוטרים שכשלו, אימץ בית המשפט את העמדה העקרונית שהובעה בעניין **קנדרו**, וקבע כי: "**אי מיצוי חקירה נגד שוטר על ידי מח"ש, איננה צריכה להשליך על ניהול ההליך הפלילי. אם ימצא בית המשפט כי יש מקום להעמיד לדין מי מהשוטרים המעורבים בפרשה, אין מניעה כי יורה כן לאחר שיקבע ממצאיו.**"

פסק דין נוסף שתוצאתו דומה, הנו פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים במסגרת ע"פ 35419-05-11 מ"י נ' **עומר טל** (11.10.11). במקרה זה אימץ בית המשפט את העקרונות שנקבעו בפרשות **קנדרו ו-טלקר**, כמפורט לעיל, ומשמצא כי מח"ש והתביעה הכללית פעלו על פי סדרי עבודתן, מבלי שנפלו בהן פגמים, קבע כי לא היה מקום לביטול כתב האישום טרם שמיעת הראיות ועל יסוד הטענה בדבר היעדר הדדיות בחקירת התלונות כביכול, וזאת גם אם לא התנהלה לבסוף חקירת מח"ש מטעמים הנוגעים לעניין הציבורי הכולל. עמדה דומה אומצה לאחרונה גם בעניין **שלמייב** (ע"פ (חיפה) 44633-08-15 מ"י נ' **שלמייב** (12.11.15), שם הפנה בית המשפט להלכת **קנדרו** והוסיף כי: "**מבלי להביע דעה אם נפל פגם בהחלטת מח"ש, הדרך הנאותה לתקוף החלטות אלה היא בהגשת ערר או בדרך של עתירה לבית המשפט המוסמך, ולא על דרך של תקיפה עקיפה בהעלאת טענה מן הצדק.**"

לבסוף יש להזכיר בהקשר הנוכחי את החלטת בית המשפט המחוזי בת"א בעניין **אלקובי**, אשר ניתנה בשבועות האחרונים ממש. המדובר בע"פ (ת"א) 58750-12-15 מ"י נ' **אלקובי** (9.3.16), שם קיבל בית המשפט המחוזי את ערעור המדינה על החלטת בית משפט השלום לבטל כתב אישום בשל מחדל בפעולות מח"ש והנפקת אישור שפיטה על יסוד הנחה, בלתי מבוססת די הצורך, לפיה זנחו הנאשמות את תלונתן למח"ש. בית המשפט המחוזי אימץ את העמדה העקרונית שהובעה עוד בעניין **קנדרו**, ואף חיווה דעתו כי הבדיקה שעל בית המשפט הפלילי לערוך במסגרת טענות מקדמיות מעין אלה מצומצמת ביותר ומתמצאת למעשה בשאלה האם קיים אישור שפיטה, שכן "**כדי להגיע למסקנה באשר לתקפותו ומשמעותו של אישור השפיטה שהוצג, צריך היה בית המשפט לשמוע ראיות...**". עוד הזכיר ביהמ"ש המחוזי בעניין **אלקובי**, ביחס לטענה בדבר הפרת הנחיית פרקליט המדינה, כי מדובר במסמך פנימי ולא בהוראת חוק מחייבת, כך שספק אם עצם הפרת ההנחיה מהווה ראיה לכאורה לקיומה של פגיעה בהוגנות ההליך הפלילי.

להשלמת התמונה אציין את החלטת ביהמ"ש המחוזי בירושלים בע"פ (י-ם) 10645-02-14 מ"י נ' **ממן** (25.8.14), שם אישר בית המשפט באופן חריג את החלטת בית המשפט השלום, שביטל כתב אישום שהוגש נגד המשיבות. מבלי להקל ראש בנימוקיה של החלטה זו, הרי דומה כי מדובר על היוצא מן הכלל המעיד על הכלל, שכן בית המשפט הבהיר מפורשות בהחלטתו כי החליט שלא להתערב בהחלטת בית משפט השלום לנוכח החומר הדל שהציגה המדינה בערכאה הדיונית ודחיית בקשתה להצגת ראיות ומסמכים נוספים במהלך הערעור. עוד הוסיף והבהיר כי "**אילו היה נטען על ידי המערערת כבר בערכאה הדיונית כי נערכה בדיקה ראשונית בעניין תלונתן של המשיבות, ואילו היו מוצגים**

נימוקי סגירת התלונה במח"ש, ייתכן כי פני הדברים היו שונים".

אם אפנה כעת ליישם עקרונות אלה על ההליך שבפני, ואציג גם את דעתי שלי, הרי שבנסיבות העניין אני סבור כי אין מקום להורות על ביטול כתב האישום, וזאת לנוכח המסקנה כי על פי החומר שבפני ובטרם נשמעו הראיות לא ניתן לקבוע כי נפל פגם כלשהו בהתנהלות רשויות התביעה השונות, ולא הוצג בסיס ממשי לטענה כי נפל פגם בהוגנות ההליך הפלילי שננקט נגד הנאשם.

אני מצטרף בהכנעה לעמדה הרווחת בקרב בתי המשפט המחוזיים, כמפורט בהרחבה לעיל, לפיה ככלל אין ליצור זיקה בין מחדל כזה או אחר של מח"ש בחקירת השוטרים לבין ההליך הפלילי שננקט נגד נאשם. למען הסר ספק, אין בכוונתי לומר כי לעולם לא תקום לנאשם טענה מקדמית של הגנה מן הצדק כתוצאה מפעילות בלתי תקינה של מח"ש, למשל במקרה שבו פעלה מתוך הפרה בוטה של הוראות הדין או של הנחיות פרקליט המדינה, אך ככלל מקובלת עלי העמדה לפיה הדרך הנכונה לתקיפת החלטות ומחדלי מח"ש הנה באמצעות הגשת ערר, או על ידי פנייה לבית המשפט האמון על הביקורת המנהלית עליה. בכל הנוגע לתוקפו של הליך הפלילי שננקט נגד אזרח, אשר הגיש במקביל תלונה למח"ש נגד השוטרים עמם התעמת, אני מצטרף, בכל הכבוד, לעמדה שהובעה בעניין **עומר טל** ולפיה ככל שפעלו רשויות התביעה השונות על פי סדרי עבודתן, מבלי שנפלו בהן פגמים מהותיים, אין מקום להורות על ביטול כתב האישום טרם שמיעת הראיות, אך על יסוד הטענה בדבר היעדר הדדיות בחקירת התלונות.

עיון במסמכים שהוצגו בפני מוביל אל המסקנה כי רשויות התביעה, ובכללן המחלקה לחקירת שוטרים, פעלו כדין. כתב האישום הוגש כמתחייב רק לאחר קבלת "אישור שפיטה". אישור זה לא ניתן באופן שרירותי, אלא לאחר שפרקליט בכיר במח"ש עיין כמתחייב בכלל חומרי החקירה שנאספו במהלך חקירת המשטרה והגיע לכלל מסקנה כי מכלול נסיבות העניין אינן מצדיקות בעת הזו פתיחה בחקירה פלילית. באי כוח הנאשם טוענים כי בהחלטה זו סתתה מח"ש מהוראות הנחיה 2.18 להנחיות פרקליט המדינה, אך עיון בהנחיה זו, אשר צורפה לטיעוני ההגנה, מגלה כי למעשה פעלה מח"ש בהתאם לסמכות מפורשת המוקנית לה באותה הנחיה (ראו לעניין זה סעיף 6.2.3 להנחיה המקנה למח"ש עילת סגירה בגין "חוסר עניין ציבורי יחסי" הנלמד ממכלול נסיבות האירוע).

זמן קצר לאחר קבלת אותה החלטה ראשונית הגיש ב"כ הנאשם תלונה מפורטת נוספת למח"ש ובה התייחסות נרחבת לחומר הראיות. גם תלונה זו נשקלה לגופה, ולאחר בחינתה החליטו רשויות מח"ש המוסמכות שלא לשנות מהחלטתם הראשונית להימנע מפתיחה בחקירה נגד השוטרים. על החלטה זו הוגש כאמור ערר ליועץ המשפטי לממשלה, וזה מן הסתם יישקל לגופו בזמן הקרוב. תיאור מהלך עניינים זה מגלה כי לא נפל כל פגם עקרוני בהתנהלות מח"ש או רשות אחרת כלשהי מרשויות המדינה. הרשויות כולן פעלו בהתאם לדין ועל פי הנהלים המקובלים אצלם, ועתירתו של הנאשם לפתיחה בחקירה עדיין תלויה ועומדת בפני היועמ"ש.

בחינת המחלוקות לגופן מגלה כי באי כוח הנאשמים אינם מלינים למעשה על האופן בו נבחנו הדברים במח"ש, אלא על ההחלטה הספציפית שנתקבלה במקרה זה, שלא לפתוח בחקירה. לטעמם של הסנגורים, עיון בחומר החקירה שכבר

נאסף, ובמיוחד בתיעוד החזותי שנשמר במצלמות מתחנת המשטרה, צריך היה להוביל אל המסקנה כי השוטרים עשו שימוש בכוח מופרז ועל כן מוצדק היה לפתוח כלפיהם בחקירה ובהמשך אף להעמידם לדין. אלא שבית משפט זה, במסגרת טענה מקדמית וללא עיון מדוקדק בראיות, אינו יכול להכריע בשאלה זו ואף אין זה ראוי שיכריע בה, שהרי השאלה האם קיימת הצדקה בחקירה או בהעמדה לדין נתונה על פי חוק בידי רשויות התביעה, שיקול הדעת המוקנה להם בשאלות אלה נרחב במיוחד וההתערבות השיפוטית מצומצמת.

ודוק, יתכן בהחלט כי החלטת מח"ש להימנע מפתיחה בחקירה הייתה החלטה שגויה, אשר אינה תואמת את הנסיבות. אם כך הדבר, חזקה על נציג היועמ"ש אשר ידון בערר שהוגש, כי הערר יתקבל והטעות תתוקן. יתרה מכך, גם אם יידחה הערר, רשאי יהיה הנאשם להעלות את מכלול טענותיו במהלך שמיעת הראיות, וככל שימצא בית המשפט במסגרת הכרעת הדין לאמץ טענה מטענות הנאשם, לרבות הטענה בדבר הגנה מן הצדק, הרי בכך ימצא מזרז לטרוניות שמעלה הנאשם. אלא שבעת הזו, בטרם נשמעו הראיות, ומשהוברר כי תלונת הנאשם לא נגנזה באופן שרירותי, אלא לאחר שפרקליט בכיר ומוסמך עיין בחומר החקירה ומצא כי בהתחשב במכלול הנסיבות אין בו כדי להצדיק פתיחה בחקירה, ועמדה זו אף נותרה בעינה לאחר עיון מחודש בתלונה מפורטת שהוגשה על ידי הסנגור, לא מצאתי כי נפל פגם כלשהו בהתנהלות הרשויות, המצדיק ביטול כתב האישום או כל סעד חלופי אחר.

לפיכך, הבקשה לביטול כתב האישום נדחית.

העתק יועבר לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, כ"ה אדר ב' תשע"ו, 04 אפריל 2016, בהעדר הצדדים.